

Civilizația chineză rezistență istorică

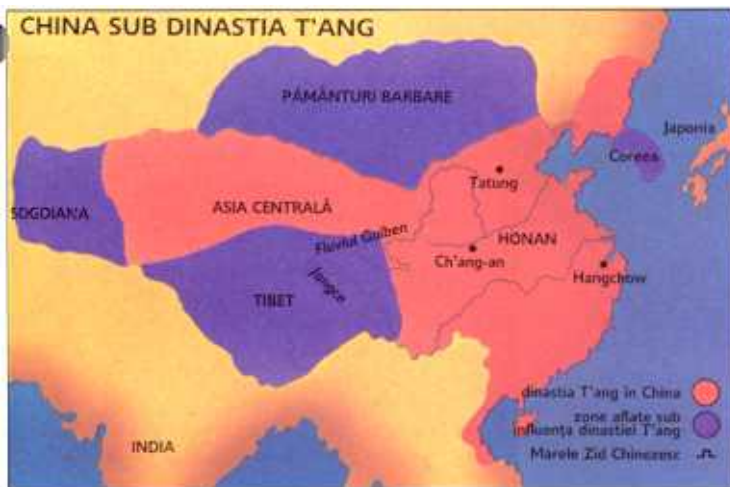
Stabilă și independentă, civilizația chineză a durat 3500 de ani, creând realizări artistice și culturale însemnate, dar a decăzut și s-a prăbușit din cauza atacurilor popoarelor din Vest, mai avansate tehnologic.

Descoperirile arheologice au arătat că în China oamenii s-au organizat în comunități agricole de-a lungul văilor, acum cel puțin 7000 de ani. Cu toate acestea, istoria civilizației chineze a început de fapt o dată cu prima mare dinastie, Shang, care a condus spațiul chinez între anii 1532-1027 î.Hr.

Civilizația din China a început mult mai târziu decât cea din Orientul Apropiat, dar a supraviețuit, neschimbată din anumite puncte de vedere esențiale, până în vremurile moderne. Printre motivele cărora se datorează

Rapho

▲ **Marele Zid Chinezesc, construit pentru apărare în timpul dinastiei Ch'in, a devenit cale de acces pentru trimișii împăratului și negustori.**

● **China, așa cum era împărțită în timpul dinastiei T'ang**

▶ **Înțeleptul Confucius (551-479 î.Hr.). Învățăturile lui au format baza culturii chinezești.**

Roger-Viollet

acest fapt sunt: relativa izolare a țării față de alte civilizații; China își fabrica cele mai multe produse; cultura comună puternică ce unea locuitorii Chinei; existența unei clase de cărturari care au continuat să îndrume societatea chineză în timpul domniilor și dinastiilor.

Sub conducerea dinastiei Shang, dinastia și poporul ocupau o regiune relativ mică din nordul Chinei, pe porțiunile joase ale Fluviului Galben (Hwang-ho); capitala era Anyang în Honan-ul de nord. Dinastia Shang folosea o scriere care era o formă timpurie de chineză, iar cultul strămoșilor, o altă trăsătură distinctivă chineză – era bine stabilit, cel puțin în familia regală. Au înflorit și preocupările artistice tradiționale, cum ar fi olăritul, țesutul mătăsii și sculptatul în bronz și jadele. În 1027 î.Hr. dinastia Shang a fost detronată de dinastia Chou, aflată la putere până în 256 î.Hr. Potrivit tradiției, noii conducători susțineau că

dinastia Shang își pierduse "Mandatul Cerului" (autorizația divină pentru a conduce), care trecuse în posesia noii dinastii. Mandatul Cerului avea să devină principala justificare pentru toate schimbările politice ulterioare, deoarece conferea legitimitate oricărui rebel victorios – care avea să preia funcția conducătorului anterior, de intermediar între cer și pământ.

Rivalitate și lupte

Regii Shang și Chou erau în esență conducători feudali, deținând un control extrem de limitat asupra aristocrației puternice. Totuși, existența unei astfel de monarhii ilustra faptul că exista deja o cultură comună răspândită, iar în această perioadă cultura s-a răspândit, prin emigrare, spre Yangtze – marele bazin fluvial din sudul Anyang-ului – și dincolo de acesta. Creșterea populației a accelerat acest proces.

Răspândirea civilizației a continuat chiar și după ce dinastia Chou și-a pierdut în mod considerabil puterea în secolul 8 î.Hr., iar China s-a împărțit în mai multe regate rivale.

Luptele din ce în ce mai sângeroase, culminând cu Perioada Războaielor între Regate între anii 403-221 î.Hr., au încurajat apariția oficialilor competenți, mult mai eficienți și de încredere față de nobilii feudali. Aceste vremuri tulburi au intensificat un conflict de idei care a dus la apariția a două filozofii chineze

▲ Figura din ceramică pictată a unui gardian, datând de pe timpul dinastiei T'ang. Monumente colosale reprezentându-l pe Buddha erau sculptate în multe peșteri sacre în China. Sub influența taoismului și a regiunilor populare, alte figuri au fost adăugate panteonului budist.

de bază – taoismul și confucianismul. Taoismul avea o concepție mistică și individualistă, și susținea simplitatea vieții și armonia cu natura, în timp ce confucianismul, care avea o concepție etică și socială, susținea pietatea familială, moderația și datoria civilă ca virtuți principale. Mai târziu, în secolul I î.Hr. budismul a devenit al treilea element important în gândirea chineză.

Statul Ch'in

Perioada de Războaie între State s-a sfârșit cu victoria statului Ch'in, de la care provine cuvântul China. Conducătorul acestui stat, Shih Huang Ti, a devenit primul împărat chinez, restabilindu-și domeniile cu cruzime. Execuțiile și deportările au spulberat puterea aristocrației și au eliminat orice opoziție. Operele literare clasice au fost arse iar cărturarii chinezi au fost persecutați.

Mai mult, Ch'in a standardizat scrierea și unitățile de măsură chineze, lansând un program de lucrări publice de mari proporții. Un sistem rutier făcea legătura între diverse zone ale imperiului și un Mare Zid a fost construit pentru a-i ține la distanță pe cei mai de temut dușmani ai Chinei, triburile nomade din nord și nord-vest. Pentru construirea Marelui Zid a fost nevoie de 1 milion de oameni, acesta având o lungime de 2400 km.

Shih Huang Ti a murit în 209 î.Hr., iar dinastia Ch'in a fost înlăturată în 206 î.Hr. A urmat dinastia Han, mai puțin asupritoare, care avea să domine 400 de ani, cu o pauză de 16 ani între anii 9-25 d.Hr. Civilizația chineză era acum la maturitate, iar în zonele cucerite de China, până în sud la golful Tonkin, a fost impusă conducerea imperială.

Vietnam și Coreea au ajuns în sfera de influență chineză, rămânând astfel în următorii 1800 de ani. Datorită pătrunderilor în Asia Centrală, dinastia Han a ajuns să dețină controlul asupra rutelor comerciale spre vest, la capătul cărora reprezentanții acesteia vindau mătase chinezească romanilor.

Cultura confucianistă

În timpul dinastiei Han, operele literare clasice au fost reintroduse iar confucianismul a devenit etica oficială a statului chinez. Deși avea la bază zicale atribuite înțeleptului Confucius (secolul 6 î.Hr.), această doctrină a preluat și unele aspecte din taoism și din alte surse, pentru a deveni etica servitorului civil loial. De asemenea, în timpul dinastiei Han au fost stabilite primele examinări competitive

pentru serviciul civil, bazate pe studiul intens al unor opere literare clasice bogate în idei confucianiste. Prin urmare, China și-a dezvoltat un serviciu civil instruit permanent, în care fiecare membru exercita funcțiile de om de afaceri, cărturar și artist. Existența acestora a contribuit la durabilitatea civilizației chineze, de vreme ce funcționarul confucianist și etica confucianistă s-au păstrat, în timp ce dinastiile s-au prăbușit. Chiar și atunci când nomazii au invadat țara, ai lăsat guvernarea pe mâna servitorilor civili, ordinea în țară fiind păstrată, în timp ce barbarii nou-veniți erau absorbiți de solida cultură chineză.

Această putere de absorbție a devenit evidentă după prăbușirea dinastiei Han în secolul III d.Hr. În nord conduceau dinastii barbare, în alte locuri au apărut regate feudale rivale. Însă ideea Chinei unite – "Regatul Mijlociu" – condusă de un împărat absolut nu a dispărut niciodată în totalitate, iar în 589 un mare general a fondat dinastia Sui.

O epocă de aur

Dinastia T'ang (918-907 d.Hr.), care a urmat după Sui, a restabilit mărirea chineză, extinzând teritoriul chinez în Tibet, Asia Centrală și de Sud-Est. Comerțul a înflorit, iar capitala Ch'ang-an, aflată la capătul Drumului Mătăsii, ruta comercială spre vest, s-a transformat într-un oraș complex, cosmopolit.

Din punct de vedere cultural și artistic, dinastia T'ang și cea următoare, Sung, (960-1279 d.Hr.), sunt considerate culmile civilizației chineze. Printre artele în care au excelat chinezii sunt: poezia, pictura peisagistă și olăritul; într-adevăr, fabricarea porțelanului a reprezentat o mare realizare a chinezilor, zădărnici până în secolul XVIII încercările europenilor de a-i imita.

Barbarii și nomazii

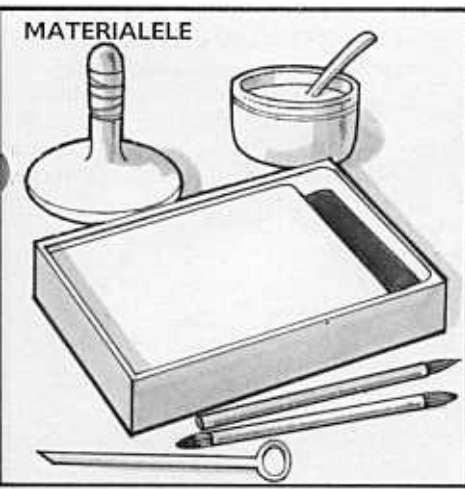
Dinastia T'ang și Sung era atacată constant de triburile nomade iar la începutul secolului XII nordul Chinei a fost cucerit de dinastia barbară Chin. Dinastia Sung a rămas la putere în sud, care devenise până acum cea mai prosperă și mai populată regiune chineză.

În timpul secolului XIII, dinastia Chin a fost detronată de armatele nomade ale mongolilor, care i-au înlăturat apoi pe membrii dinastiei Sung. Întreaga Chină a fost în final cucerită de mongoli în frunte cu marele Han Khubilai care a fondat dinastia Yuan (1271-1368), stabilind o nouă capitală la Peking (în prezent Beijing). Făcând parte din imperiul

● Fabricarea hârtiei a fost inventată în China în aproximativ anul 100 d.Hr. Aceasta era confecționată din fibre ale plantelor care erau zdrobite iar apoi modelate și uscate pe o plasă de bambus.

● Studenții citind manuscrise. La început limitat la lucrările lui Buddha, tiparul a fost mai târziu folosit pentru orice lucrare.

MATERIALELE

SE SCRIE TEXTUL

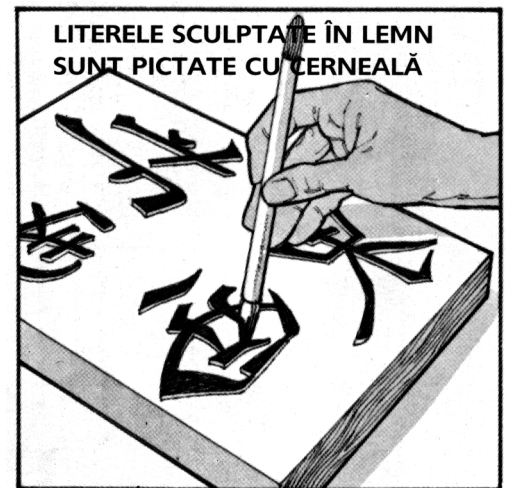
HÂRTIA ESTE ÎNTOARSĂ PE O BUCATĂ DE LEMN

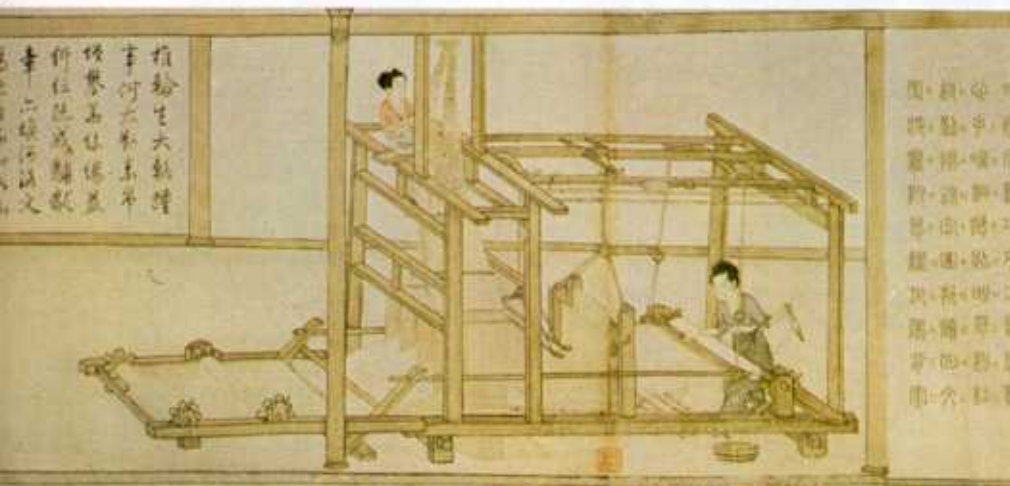
TEXTUL ESTE LIPIT BINE PE LEMN

LEMNUL SE CIOPLEȘTE

LITERELE SCULPTATE ÎN LEMN SUNT PICTATE CU CERNEALĂ

Freer Gallery of Art

▲ Chinezii au inventat tehnica tiparului în secolul VIII d.Hr., cu 700 de ani înainte ca acesta să apară în Europa. După pregătirea bucății de lemn, se obțineau tiparele prin colorarea literelor sculptate în lemn.

● O tipăritură chinezească reprezentând țesători de mătase. Timp de secole, secretul ciclului vieții viermelui de mătase a fost cunoscut doar de chinezi, care au dezvoltat tehnici de țesut haine rezistente, bogat ornamentate.

semn că Mandatul Cerului era pe punctul de a fi transmis unei noi dinastii, iar ordinul confucianist ar fi rămas neschimbat. Însă lucrurile nu aveau să fie tocmai așa.

Contactul cu Occidentul

În perioada Manchu a existat o mare diferență: China a intrat într-un contact din ce în ce mai periculos cu Occidentul, iar aceasta a dus nu doar la căderea dinastiei, ci și a Chinei imperiale și a ordinului tradițional.

Comerciantul italian din secolul XIII, Marco Polo, locuise și muncise în China când aceasta era condusă de Khan-ul Khubilai și a scris o carte celebră despre călătoriile lui. Cu toate acestea, un contact semnificativ între Europa și China a început abia în secolul XVI, când misionarii iezuiți au fost primiți la curtea imperială iar comerțianții portughezi s-au instalat la Macao. Pe la jumătatea secolului XVII doar câteva sute de europeni aveau permisiunea de a face comerț cu negustorii chinezi, dar nu aveau voie să părăsească orașul Canton.

mongol din punct de vedere nominal, China a devenit în curând o putere separată, dominând încă o dată Asia de Est; doar japonezii l-au înfruntat cu succes pe Khubilai. Cu toate acestea, mongolii nu au devenit niciodată chinezi în cultură și concepții, iar când puterea lor a slăbit au fost alungați de forțele unui călugăr rebel, Chu Yuang-chang (Zhu Yuanzhang), care a devenit primul împărat al dinastiei Ming (1368-1644).

Dinastiile Ming și Manchu

În timpul dinastiei Ming, capitala Chinei a rămas Peking, aici construindu-se celebrul palat imperial. Cultura chineză a înflorit din nou, deși conservatismul era atât de accentuat încât perfecțiunea tehnică în imitarea trecutului era preferată în locul lucrărilor originale.

Dinastia Ming a fost în cele din urmă înlăturată de noi invadatori "barbări", care se stabiliseră anterior în Manchuria, spre nord-est. Prin urmare, dinastia Manchu sau Ch'ing (1644-1912) înglobase o mare parte din cultura chineză; însă mult timp după cucerirea Chinei, ei au păstrat distanța față de supușii lor, pentru a nu fi influențați prea mult de civilizația acestora. Această procedură a funcționat destul de bine pentru un timp, iar sub K'ang His (1662-1722) și Ch'ien Lung (1736-95) nomazii din nord au fost în cele din urmă îmblânziți iar suveranitatea chineză s-a extins din Formosa (acum Taiwan) în Tibet.

Ca și dinastiile anterioare, dinastia Manchu a început să piardă controlul asupra vastului lor imperiu. În mod normal, înfrângerile de peste hotare și neliniștea de acasă ar fi fost un

Freeman

Marselli

Acest progres lent se datora în mare parte faptului că China era o țară foarte prosperă. Chinezii aveau nevoie de puține lucruri din afara țării și considerau că nu au nimic de învățat de la barbari – adică celelalte popoare. Ei subestimau în special importanța progresului tehnologic. Ei făcuseră descoperiri importante, cum ar fi praful de pușcă, dar respectul lor față de trecut și rezistența lor la schimbări demonstrau că inovațiile nu erau exploatate în China. Totuși, au existat câteva excepții importante, ca inventarea hârtiei și a tipăritului, care își găseau locul în cultura chineză, bazată pe știință de carte.

Slabă și umilită

Înapoierea tehnologică a Chinei a devenit brusc evidentă când englezii au descoperit ceva ce își dorea populația chineză: drogul numit opiu.

Între 1839 și 1842 rezistența până atunci puternică a guvernului imperial față de importul drogului a fost zădărnicită după o înfrângere grea în "războiul opiuului" și, pentru restul secolului XIX, China a fost umilită în mod constant de influența puterilor occidentale care îi smulgeau concesii dureroase, una după alta.

▲ Această fotografie, făcută în China în secolul XIX, prezintă diferiți meșteșugari făcându-și munca pe străzi. De la stânga la dreapta: un vânzător de supă, un scrib, un bărbier și un clarvăzător.

În 1894-95, Japonia modernizată a profitat și ea de înapoierea tehnologică a Chinei, înfrângând-o pe aceasta în război și ocupând Formosa și Pescadore. Încercările de a face reforme au eșuat, iar o reacție conservatoare a avut și mai puțin succes. În 1900, când secta anti-străină a boxerilor a asediat legațiile (cartiere diplomatice) din vestul Peking-ului, o forță internațională a zdrobit rebeliunea iar China a fost aspru pedepsită. După aceasta, ordinea tradițională a țării a decăzut rapid, deoarece reformele, printre care abolirea sistemului de examinare, au slăbit autoritatea și au mâniat pe studenții și locuitorii din orașe care aveau o gândire modernă.

Deși s-a introdus un sistem constituțional, nobilii manchu nu au putut renunța la putere. În cele din urmă, în octombrie 1911, a izbucnit o revoluție. În februarie 1912, împăratul în vârstă de șase ani a abdicat, a fost proclamată republica, iar lunga istorie a Chinei imperiale a luat sfârșit.

▲ Populația Manchu, fondatoarea dinastiei Ch'ing, provine din zona fluviului Amur, zona numită azi Manciuria.

● La începutul secolului XVII, o misiune iezuită restrânsă dar foarte influentă a ajuns în Peking, câștigându-și mai degrabă renumele de cărturari creștini decât de misionari. Matteo Ricci, pionierul iezuit (stânga sus) alături de Ferdinand Verbiest și Adam Schall, ofereau curții sfaturi în probleme științifice. Hsu Kuang-chi', cel mai celebru convertit al lui Ricci, este ilustrat în partea de jos a imaginii, împreună cu nepoata sa.

DATE IMPORTANTE

- 1523-1027 î.Hr. Dinastia Shang
- 1027-256 î.Hr. Dinastia Chou
- 551-479 î.Hr. Viața lui Confucius
- 403-221 î.Hr. Perioada Războaielor între State
- 221-206 î.Hr. Dinastia Ch'in creează imperiul chinez; construirea Marelui Zid Chinezesc
- 206 î.Hr.-9 d.Hr., 25-220 Dinastia Han
- secolul I î.Hr. Budismul este introdus în China
- 618-907 Dinastia T'ang; introducerea tiparului în secolul 7
- 960-1279 Dinastia Sung
- 1271-1368 Dinastia mongoleză Yuan; Peking devine capitala chineză
- 1368-1644 Dinastia Ming
- 1644-1912 Dinastia Manchu
- 1839 - 42 Războiul anglo-chinez al "opiuului"
- 1894-95 Războiul chinez-japonez
- 1900 Rebeliunea sectei boxerilor
- 1911 Revoluția chineză
- 1912 Sfârșitul Chinei imperiale